

6.12.2019

Pyeri sämmilij aalmugpeivi, pyeri algâaalmugij kielâi ihe!

Sämmilijn maŋgii eteh, ete sij láá aalmug neelji enâmist, Suomâst, Ruotâst, Taažâst já Ruošâst. Aalmugpeivi-uv ávuduvvoo ive 1917 Ruándimist tollum sämmilâščuákkim peeivi 6.2., tastko talle soppii staatâraajijd rastaldittee oovtâstpargoost sämmilij kooská.

Ive 2019 ávuduvvoo OA aalmugijkoskâsâš algâaalmugij kielâi ihe. Algâaalmugij kielah láá árvuštállum lemin 6700, já tain 40 prooseent láá árvuštállum uhkevuálásâžžân. Kielâi já kulttuurij rigesvuotâ já nube tááhust uhke toi lappuumist láá äigikyevdileh koččâmušah Tavekuávlust-uv.

Suomâ vuáđulaavâst lii turvâstum sämmilâid algâaalmugin vuoigâdvuotâ paijeentoollâđ já ovdediđ jieijâs kielâ já kulttuur. Päikkikuávlust sämmilijn lii kielâsis já kulttuursis kyeskee jiešhaldâšem, mađe várás väljejuvoo valjâin nelji ive kooskái sämitigge. Sämmilij päikkikuávlust luávdá Aanaar, lánuduv já Ucjuv kieldâid sehe Suáđigil taveuási.

Riehtiministeriöst mij viettip OA algâaalmugij kielâi ive pargo porgâmáin. Mij valmâštállâp tiedettemčáállus sämmilij kielâlijn vuoigâdvođâin. Mij ornip sehe Helsigist já päikkikuávlust virgeomâháid škovlim. Mij anneep ävkkín teemaive mij viestâdmist. Taan pargoost sämitigge lii mávsulâš äššitobdee já oovtâstpargokyeimi.

Mij raahitijm aalmugpeivi áávvudmân uccâ tiädukišto, mon ulmen lii lasettiđ tiädu sämmilijn já sämikielân. Tiätukišto lii čuosâttum suomâ- já ruotâkielâid, tondiet tot lii rahtum suomâkielân já ruotâkielân. Tiätukišto siskâldâsân puáhtá uápásmuđ meid sämikielân. Pyeri sämmilij aalmugpeivi, pyeri algâaalmugij kielâi ihe!

Lasetiäđuh: ráđádellee virgeolmooš Johanna Hautakorpi, riehtiministeriö, tel. 02951 50018, ovdanommâ.suhanommâ@om.fi

Halijdah-uv tiettiđ lase?

Riehtiministeriö (suomâkielân) <https://oikeusministerio.fi/saamenkielet>

Päikkieennâmlij kielâi kuávdáš (suomâkielân) <https://www.kotus.fi/kielitieto/kielet/saame>

Sämitigge <https://www.samediggi.fi/?lang=en>

OA algâaalmugij kielâi ive (engâlâskielân) <https://en.iyl2019.org/>

[Tiätukišto \(suomâkielân\)](#)

[Tiätukišto \(ruotâkielân\)](#)

Tiätukišto jurgâlus anarâškielân

Tuubdah-uv sâmiikielâid já toi tile? Keččâl tiäđuidâd!

Koččâmušah:

1. Kalle sâmiikielâ láá vala?
 - a) ohtâ
 - b) oovce
 - c) kyehtlovčiččâm

Olmâ vástádâs b). Maadâsâmiikielâ, umesâmiikielâ, pittáámsâmiikielâ, juulevsâmiikielâ, tavesâmiikielâ, anarâškielâ, nuorttâlâškielâ, kieldâsâmiikielâ já tarjesâmiikielâ. Lovváád ličij Ruošâst sarnum äkkilsâmiikielâ, jis annoo, ete tot ij lah jáámmám.

2. Kalle sâmiikielâ sárnuh Suomâst?
 - a) oovtâ
 - b) kulmâ
 - c) oovce teikâ love

Olmâ vástádâs b). Suomâst sárnuh kulmâ sâmiikielâ: anarâškielâ, nuorttâlâškielâ já tavesâmiikielâ.

3. Láá-uv Suomâst sarnum sâmiikielah uhkevuálásiih?
 - a) láá
 - b) iä lah
 - c) uási lii, uási ij

Olmâ vástádâs a). Suomâst sarnum sâmiikielah láá puoh uhkevuálásiih kielah, mutâ lappumvaarâst láá eromâšávt anarâškielâ já nuorttâlâškielâ, main arvâleh lemin 300-400 sárnod.

4. Kalle sárnoo láá viđđâsumosávt levânâm sâmiikielâst, tavesâmiikielâst?
 - a) áárvu miel 20 000 – 25 000
 - b) suulân 50 000
 - c) suulân 100 000

Olmâ vástádâs a). Tavesâmiikielâ sáárnuh áárvu miel 20 000 – 25 000 olmožid, Suomâst sárnooh láá suulân 2000 olmožid. Sâmmiliih láá puohnissii 75 000 – 100 000, Suomâst sist ääsiih suulân 10 000 olmožid.

5. Main virgeomâháin sâmmilijn lii vuoigâdvuotâ kevtiid sâmiikielâ Suomâst?
 - a) ain ko ášástâleh virgeomâháiguin
 - b) tuše sâmmilij päikkikuávlust
 - c) sâmmilij päikkikuávlust já eres tiätuvirgeomâháin já tiätutoimâorgaanijn

Olmâ vástádâs c). Säämi kielâlaavâ miäldásávt sâmmilijn lii vuoigâdvuotâ kevtiid ášástâldijn sâmiikielâ (tavesâmiikielâ, anarâškielâ, nuorttâlâškielâ) sâmmilij päikkikuávlust já toos lasseen eres tiätuvirgeomâháin já tiätuorgaanijn.

6. Sâmiikielâlii arâšoddâdem lii vuoigâdvuotâ finniđ
 - a) tuše Taažâst

b) sämmilij päikkikuávlust

c) oles Suomâst

Olmâ vástádâs c). Kieldâ kalga huolâttiđ tast, ete páárnáš puáhtá finniđ arâšoddâdem jieijâs eenikielân meid talle, ko koččâmušâst lii tavesämikielâ, anarâškielâ tai nuortâlâškielâ. Máttááttâs uásild vuoigâdvuotâ rájášuvá päikkikuávlun. Päikkikuávlun ulguubeln fálusist lii tuše kielâ máttááttâs.